

державної влади здійснити моніторинг законодавства, спрямованого на боротьбу з організованою злочинністю, підготувати та внести у червні 2003 року на розгляд Верховної Ради України законопроекти про внесення змін у Закони України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” та “Про боротьбу з корупцією”, здійснити аналіз антикорупційного законодавства різних країн світу з метою визначення кримінально-правового поля корупційних діянь та імплементації його норм до діючого законодавства України.

Відповідно до цього акту Верховної Ради України, а також розпорядження КМУ від 4 січня 2003 року, Держмитслужба розробила та затвердила план боротьби з корупцією в своїй системі, у першу чергу звернула увагу на підвищення якості внутрішньовідомчого контролю за дотримання законності посадовими особами, які знаходяться на службі в цій системі.

Література

1. Международная защита прав и свобод человека: Сборник документов. — М., 1990. — С. 323.
2. Криминология: Учебник для юридических вузов / Под общ. ред. А. И. Долговой. — М., 1997. — С. 501.
3. Кузнецова Н. Ф. Коррупция в системе уголовных преступлений // Вестник Московского ун-та. Серия 11. Право, 1993. — С. 21.

УДК 342.9.001.73:351.84-053.6

Д. М. Диновський
канд. пед. наук, доцент, директор Рівненської філії
Київського університету права

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У ФОРМУВАННІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Проблема трансформації сучасного адміністративного права як галузі права, як науки, як навчальної дисципліни у формуванні ювенальної політики України, реалізації проблем правонаступності поколінь, відтворенні людського потенціалу, підготовці молодшої управлінської еліти — є актуальною. Адже вихід України із системної кризи, її доля в майбутньому залежатимуть від нашої молоді, від прийдешніх поколінь, які мають забезпечити загальнонаціональну тенденцію до глобалізації суспільного розвитку держави.

“У ході внесення змін до Конституції України, передбачених законопроектом, який запропонував Президент України, — зазначає професор В. Б. Авер’янов, — слід приділити більшу увагу питанням, пов’язаним з потребами прискорення адміністративної реформи” [1].

Розглядаючи ювенальну політику як специфічний і цілісний напрямок у державній політиці взагалі, як практичне втілення системи ідей та теоретичних положень про роль і місце молодого покоління в суверенній, незалежній, демократичній, соціальній, правовій державі, що забезпечує спільно з державними, громадськими та іншими інституціями, фізичними і юридичними особами вирішення питань виховання, освіти, праці, відпочинку, побуту, духовного і фізичного розвитку підрастаючого покоління та гарантує його права, свободи, а також ефективно захищає ці права і свободи у випадку їх порушення, — слід окреслити окремі проблеми.

1. Як зазначає письменник Максим Стріха: “Понад рік ми чекали офіційної інформації про результати Всеукраїнського перепису, проведеного в грудні 2001 року. При цьому загальне скорочення чисельності населення було прогнозованим — тільки ледачий не писав останнім з часом про “демографічну катастрофу” і “вимирання українців”. І справді, коли напередодні нового, 2003 року Державний комітет статистики нарешті оприлюднив прикінцеві цифри, населення держави станом на 5 грудня 2001 року, за уточненими даними, становило 48 млн. 457 тис. осіб (1989 року нас було 51 млн. 452 тис. — на 3 мільйони більше!). Натомість ніхто не брався з упевністю передбачити результати перепису щодо національного складу населення. А тим часом це питання мало не лише суто наукову, а й політичну вагу” [2].

Таким чином, явище депопуляції, яке вперше за історію України розпочалось у 1991 році (тобто “демографічний хрест” — коли смертність перевищила народжуваність) має тенденцію до поглиблення: народжуваність зменшилась на 35%, а смертність зросла майже на 19%. Згідно зі статистичними даними середній показник смертності немовлят в нашій державі становив 12,2%, показники смертності від хвороб системи кровообігу найвищі серед країн Європи. Катастрофічно зростає кількість захворювань, особливо

серед молоді, на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, туберкульоз, ВІЛ/СНІД, хвороби серцево-судинної та нервової систем. Викликає занепокоєння стан репродуктивного здоров'я населення, що є невід'ємною складовою частиною здоров'я української нації і має стратегічне значення для забезпечення сталого розвитку держави. Залишаються гострими проблеми наслідків Чорнобильської катастрофи, токсичних відходів, питної води. Україна перебуває у стані глибокої демографічної кризи, яка характеризується депопуляцією, старінням населення і зменшенням середньої тривалості життя. Гостро стоїть проблема бідності, значно зросли правопорушення, безробіття та міграційний відтік, особливо серед молоді. Населення в Україні за роки незалежності зменшилось на три мільйони чоловік, за індексом людського розвитку Україна посідає соті місця серед країн світу.

2. Примітною рисою сьогодення є актуалізація проблем розвитку громадянського виховання й освіти.

Актуальність громадянського виховання молодих управлінських кадрів у сучасному українському суспільстві великою мірою зумовлюється потребою державотворчих процесів, що мають забезпечити кожній особистості рівні стартові можливості для розвитку й застосування своїх потенційних здібностей і реалізації потреби в самовизначенні, самоствердженні та самореалізації. Громадянське виховання розглядається нами як процес формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що надає молодій людині можливість відчувати себе соціально, морально, політично та юридично дієздатною і захищеною та має виховувати особистість чутливою до свого оточення, долучати її до суспільного життя, в якому права людини є визначальними.

На виконання основних положень доповіді Міністра освіти і науки України В. Г. Кременя “Вища освіта і наука — пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI столітті” в рішенні цього центрального органу виконавчої влади від 28. 02. 03 року №” 2/3-4 зазначено: “Особливе занепокоєння викликають процеси, що погіршують склад науково-педагогічних кадрів, перш за все їх старіння. На сьогодні половина докторів наук, які працюють у вищій школі, — це особи віком 60 і більше років; кожен четвертий доктор наук віком понад 65 років; лише 14 відсотків докторів віком від 40 до 50 років. Кандидатів наук у віці від 60 років і більше майже третина; така ж частка кандидатів наук віком 40 — 49 років; до 40 років — кожен п'ятий. Причому, в останні два роки не виконується державне замовлення щодо прийому в докторантуру, знижується її ефективність (захищається в установленний строк лише кожен десятий докторант). Кафедри вищих навчальних закладів не поповнюють випускники аспірантури” [3].

3. Дуже актуальною проблемою у здійсненні кадрової політики залишається омолодження керівного складу органів виконавчої влади, вказує О. Іщенко, залучення на державну службу молодих, перспективних фахівців, яке поки що йде досить повільно.

Серед призначених протягом останніх трьох років заступників голів, облдержадміністрацій, голів райдержадміністрацій лише кожен десятий службовець має вік до 40 років.

Варто зауважити, що нині кадрове забезпечення ефективного функціонування державного механізму в цілому не задовольняє потреб сучасного етапу розвитку держави [4].

Проблема кадрового резерву державного управління залежить від багатьох обставин та факторів, але найактуальнішою нині є проблема формування молодієї управлінської еліти України, підготовка і залучення до системи управління на всіх рівнях компетентних, ініціативних та енергійних кадрів нової молодішої генерації.

Аналізуючи рівень молодіжного представництва в органах державного управління В. Полтавський вказує, що в нашій державі керівні посади в органах державного управління обіймають лише 2539 молодих людей віком до 27 років включно, що становить тільки 5% від загальної кількості державних службовців, які мають статус керівника (таких загалом 51203 особи), з них на посаді першої категорії працює лише одна особа (0, 5% від загальної кількості держслужбовців, що мають таку саму посадову категорію), другої — 11 (1,3%), третьої — 46 (1,7%), четвертої — 200 (3,2%), п'ятої — 525 (3,8%), шостої — 1756 осіб (6,5%). Натомість, серед керівників значною лишається частка держслужбовців передпенсійного віку — 17, 5% (8977 осіб, а 1, 36% (698) з них — вже досягли граничного віку перебування на держслужбі [5].

Автор цілком поділяє точку зору Державного секретаря Кабінету Міністрів України В. Г. Яцуби про те, що прихід нових людей до системи державного управління — процес незворотний. Як і всюди, тут повинні працювати талановиті люди — не кожен може стати управлінцем. Разом з тим, від нас залежить, чи зможе розквітнути цей талант, чи зможемо підготувати працівника, який здатний по-новому підійти до управління, здатний до навчання, творчого застосування знань” [6]. Отже, серед ключових завдань адміністративної реформи є формування та істотне оновлення корпусу державної служби.

4. Органи виконавчої влади, молодіжні організації, об'єднання ще не спроможні подолати створеного розриву між задекларованими цілями молодіжної політики в Декларації “Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні”, Законі України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку

молоді в Україні”, Законі України “Про молодіжні та дитячі громадські організації”, інших правових документах та практичною діяльністю державних структур у вирішенні проблеми молоді. Чинне законодавство ще не передбачає конкретної допомоги тій молоді, яка здатна до самореалізації і ще не може захистити тих молодих людей, які сьогодні не здатні до самореалізації. Молодіжний рух в регіонах України характеризується недостатньою структурованістю, неповнотою реально діючих функцій, слабкою інтегрованістю у всеукраїнські та міжнародні молодіжно-політичні структури і процеси.

Результати наших досліджень, виконаних в рамках пріоритетних напрямків розвитку науки до 2006 року, визначених Законом України “Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки” (частина друга статті 7 “Проблеми демографічної політики, розвитку людського потенціалу та формування громадянського суспільства”), дають правомірність зробити наступні висновки:

1. Трансформація суспільно-демографічної системи в Україні вимагає всебічного і глибокого аналізу та розробки глобальних наукових засад адміністративно-правового регулювання процесу розвитку людського потенціалу в державі. Цим проблемам вітчизняна наука ще не приділяє належної уваги. Ідея людського потенціалу в західній теорії на практиці набула популярності в середині XX століття, коли на противагу тейлоризму в соціальних дослідженнях Ретлісбергера, Мейо та Мура (США) і Фрідмана (Франція) було висунуто концепцію “людських стосунків” (human relation theory), на основі якої пізніше було визначено критерії та показники людського розвитку (стан виробництва, зайнятість населення, тривалість життя, права людини, рівень освіти, охорони здоров’я, екологічної безпеки, харчування тощо), за якими експерти визначають індекс людського розвитку в країнах світу, і він в Україні є надзвичайно низький.

2. Однією з головних причин такого стану є недосконала система організації влади, адже світова практика засвідчує про те, що немає слаборозвинутих країн, а є країни слабкочеровані.

Сьогодні законом світового розвитку стає закон глобалізації. Ми не ввійшли до жодного глобального процесу не тому, що не хотіли, а тому, що не готові за рівнем міжнародної конкурентоспроможності, за рівнем ефективності нашого державного менеджменту [7].

Тому адміністративно-правові проблеми людського потенціалу, ювенальної політики, а це значить — майбутнього держави, її людей слід розглядати в контексті реформування адміністративного права.

3. Одним із способів вирішення проблеми розроблення, теоретичного обґрунтування та практичного застосування методик організації державного управління ювенальною політикою може бути комплексне використання методів моделювання, соціального проектування та діяльнісного дослідження. Запропонована нами типова структурно-функціональна модель державного управління у сфері ювенальної політики дає загальні уяви про поєднання цих методів і може бути використана для адаптації в конкретному регіоні, в конкретній ситуації. При формуванні структурно-функціональної моделі державного управління у сфері ювенальної політики необхідно з позиції системного підходу забезпечити комплексне вирішення питань на результуючому, забезпечуючому і управлінському рівнях. Типова структурно-функціональна модель державного управління у сфері ювенальної політики включає в себе три групи питань: 1) зміст роботи з молоддю (результуючий рівень); 2) форми забезпечення цими процесами (рівень забезпечення); 3) систему управління державною ювенальною політикою (рівень управління), які базують на: а) духовній діяльності, б) трудовій і навчальній діяльності, в) соціально-побутовій діяльності, г) громадсько-політичній діяльності (базис моделі-сфери життєдіяльності). Ці основні види людської діяльності взаємопов’язані між собою і є базовими для формування структурно-функціональної моделі реального об’єкта — конкретного регіону: області, міста, району. А типова модель повинна бути використана на основі принципів та методів соціального проектування для розробки структурно-функціональної моделі управління в сфері державної молодіжної політики конкретного регіону з врахуванням його особливостей (базису моделі).

Література

1. Авер’янов В. Якщо вже змінювати, то кваліфікацію // Урядовий кур’єр. — 2003. — 25 квітня.
2. Стріха М. Українці відроджуються?: Перепис // Науковий світ. — 2003. — № 4. — С. 14–15.
3. Вища освіта і наука — пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI столітті: Рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 28.02.03 № 2/3 — 4 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. — 2003. — № 8. — С. 3–14.
4. Іщенко О. Актуальні питання кадрової політики на сучасному етапі // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. — 2003. — № 1. — С. 5 — 11.
5. Полтавський В. Молодь і державне управління: реалії сьогодення у площині кадрового забезпечення державної служби // Вісник Української академії державного управління при Президенті України. — 2002. — № 4. — С. 18.
6. Відкритість суспільства і роль державного управління: Інтерв’ю з Державним секретарем Кабінету Міністрів Володимиром Яцубою // Урядовий кур’єр. — 2002. — 19 липня.
7. Білорус О. Виклик історії залишимо без відповіді? // Голос України. — 2001. — 23 жовтня.